DIDACTICA ORALULUI LA DISCIPLINA ȘCOLARĂ LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ

Cătălina ANDRONACHE,
Facultatea de Litere

CZU: 37.02:[811.135.1+821.135.1]

Se știe că studiile și cercetările efectuate până în prezent au scos în evidentă faptul că didactica oralului a luat un mare asalt odată cu reformele în educație. În studiul de față, îmi propun o abordare a competenței de comunicare și al aspectelor acesteia, dar și despre modelul comunicativ al predării limbii în baza ghidului și curriculumului limbii și literaturii române.

Realizând această comunicare, am constatat că problematica didacticii orale nu este nouă.În accepţiuni şi nuanţări diferite, ea a fost valorizată începândcu cel mai cunoscut model al comunicării care a fost elaborat, în 1963, de lingvistul de origine rusă Roman Jakobson. Schema comunicării lui Jakobson cuprinde şase factori/parametri care intervin în procesul comunicării verbale.

Domeniul comunicării acoperă, prin conţinuturile programelor de limba şi literatura română, pe parcursul celor trei cicluri (primar, gimnazial şi liceal), următoarele aspecte:

• *toţi parametrii implicaţi în comunicare (emiţător, receptor, mesaj, cod, canal, context);*

• *combinarea mijloacelor în comunicarea orală (verbale, nonverbale, paraverbale);*

• *limbaje artistice diverse (literatură, film, teatru, arte plastice, muzică);*

• *comunicarea în mass-media (presă scrisă şi audio-vizuală).*

De exemplu, o bună practică pentru dezvoltarea dicției și nu numai este lectura cu voce tare. *Lectura orală* îi ajută pe elevi să înţeleagărelaţia dintre limbajul oral şi cel scris şi să citească astfel mai uşor în gând. Înţelegerea materialelor citite în gând se îmbunătăţeşte când elevii şi-au însuşit elementele de controlare a vocii şi a intonaţiei.

În continuare, oferim o paralelă între curriculum și ghidul pentru limba și literatura română și exemple sugestive din manualele pentru instruirea în cadrul claselor degimnaziu – clasa a V-a – clasa a IX – a,care vor exemplifica instruirea și evaluarea în procesul educativ de învățare – receptare a informației orale.

Îm Ghidul de implementare a Curriculumului la limba şi literatura românăpentru clasele a V-a – a IX-a este stipulat prin paragraful **3.5.4. Competența specifică Utilizarea limbii ca sistem și a normelor lingvistice (ortografice, ortoepice, lexicale, fonetice, semantice, gramaticale) în realizarea actelor comunicative, demonstrând corectitudine şi autocontrol**, care seaflă în concordanță cu anumite exerciții din manualele școlare.

În concluzie observăm că didactica oralului reprezintă azi o ramură complexă a științelor educației care studiază și fundamentează științific analiza, proiectarea, desfășurarea și evaluarea predării și învățării ca proces de instruire și educare, atât în școli și alte instituții, cât și prin autoinstruire.

Într-un studiu despre didactica oralității, Florentina Samihaian sugera că perspectiva comunicativ-funcţională introdusă în programele de limba şi literatura română are ca obiective majore:

(1) înţelegerea literaturii ca act de comunicare, în care receptorul are un rol activ;

(2) înţelegerea faptului că în orice comunicare predomină anumite funcţii, pe care elevii le pot identifica, acest lucru ajutându-i să înţeleagă mai bine mesajul respectiv;

(3) înţelegerea faptului că orice comunicare trebuie adecvată factorilor care compun la un moment dat o situaţie de comunicare;

(4) perspectiva pragmatică asupra comunicării implică şi dobândirea de către elevi a unor instrumente de receptare care să-i prevină asupra intenţiei de manipulare prin limbaj în diferite scopuri.

Din cele analizate mai sus, conchidem că noua pedagogie a oralității care a început să se impună pe plan mondial la începutul secolului XX a influenţat pozitiv teoria şi practica educaţiei din ţara noastră, prin deschiderea activităţilor didactice către viaţă, prin accentul pus peaplicabilitatea rezultatelor acestor cercetări in instruirea realizată în şcoală. Astfel, elevii sunt motivați să învețe nu doar prin ridicarea și așezarea mânii pe masă, ci prin activități de socializare, implicare, activizare și exprimarea

propriei opinii, ceea ce dezvoltă tocmai competențele necesare unei persoane pentru societatea secolului XXI.

Referințe:

1. COSOVAN, O. Competenţele şi practica raţională şi funcţională a limbii. În: Cuvânt, limbă, comunicare.
2. GUȚU, V.Curriculumuleducaţional2019:demersuriconceptuale, metodologiceşimanageriale. În: EX CATHEDRA.
3. Ghid de implementare a Curriculumului la limbaşiliteraturaromânăpentruclasele a V-a – a IX-a. Chișinău, 2019
4. https://www.youtube.com/watch?v=ZElzwK39lKQ
5. http://ctice.gov.md/manuale-scolare/

Recomandat:
Elena VARZARI, doctor, conferențiar universitar